

RODNA GRUDA

INFORMATIVNI PRIROČNIK ZA JUGOSLOVANE ZAPOSLENE V TUJINI

IZDAJA SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA
LJUBLJANA, CANKARJEVA 1/II

VSEBINA:

NEKAJ NAPOTKOV NAŠIM DELAV-
CEM, KI SE ZAPOSLE V AVSTRIJI

NAŠI DELAVCI IN IZSELJENCI V TU-
JINI TER CARINSKI PREDPISI

19

MAREC 1968

NEKAJ NAPOTKOV NAŠIM DELAVCEM, KI SE ZAPOSLE V AVSTRIJI

Sporazum o ureditvi zaposlovanja jugoslovanskih delavcev v Avstriji

Socialistična federativna republika Jugoslavija in republika Avstrija sta že pred dvema letoma sklenili sporazum o ureditvi zaposlovanja jugoslovanskih delavcev v Avstriji, ki je pričel veljati dne 3. aprila 1966. leta.

Po tem sporazumu opravlja posredovanje za zaposlitev jugoslovanskih delavcev v Avstriji naša jugoslovanska služba za zaposlovanje, ki sprejema ponudbe avstrijskih delodajalcev in izbira med delavci, ki se prijavijo in se želijo zaposliti v Avstriji, tiste, ki ustrezajo ponujenim delovnim mestom avstrijskih delodajalcev.

V SFR Jugoslaviji opravljajo to posredovanje zavodi za zaposlovanje, ki jih je v naši SR Sloveniji vključeno z republiškim zavodom za zaposlovanje deset. Medtem ko ima republiški zavod svoj sedež v Ljubljani, poslujejo komunalni zavodi za zaposlovanje v naslednjih mestih: Celju, Kopru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in v Velenju. Za opravljanje pomožnih poslov v zvezi z zaposlovanjem, kot so: dajanje informacij oziroma pojasnil, prijavljanje brezposelnih delavcev, vodenje različnih evidenc in podobno, pa imajo našeti komunalni zavodi za zaposlovanje po večjih krajih oziroma središčih občin svoje izpostave. Te imajo urejene svoje uradne dneve in ure po krajevnih potrebah in se morejo delavci, ki se želijo zaposliti v tujini, obračati za pojasnila tudi na te izpostave.

Naloge komunalnih zavodov za zaposlovanje

Komunalni zavodi za zaposlovanje posredujejo našim delavcem, ki se prijavijo za zaposlitev v Avstriji, delo, ki po njihovih poklicnih sposobnostih, zdravstvenih pogojih in željah ustrezajo zahtevam delovnih mest avstrijskih delodajalcev.

Delavec, si bi se rad zaposlil v Avstriji, se prijavi pristojnemu komunalnemu zavodu za zaposlovanje. Če bo zavod razpolagal z ustreznim delovnim mestom v Avstriji, bo delavcu obrazložil delovne pogoje, na podlagi katerih se bo mogel zainteresirani delavec odločiti za sklenitev pogodbe z avstrijskim delodajalcem.

Delavec, ki se odloči za ponujeno zaposlitev v Avstriji, mora predložiti komunalnemu zavodu za zaposlovanje po sporazumu predpisane listine (dokumente).

Zvezni biro, republiški zavod in komunalni zavodi za zaposlovanje sprejemajo v skladu s sporazumom ponudbe avstrijskih delodajalcev za zaposlitev jugoslovanskih delavcev v sosednji republiki Avstriji, na podlagi katerih morejo seznanjati zainteresirane delavce z možnostmi oziroma ponudbami za zaposlitev v Avstriji.

V ta namen skrbijo komunalni zavodi za zaposlovanje, da opravi pristojna zdravstvena služba zdravstvene preglede delavcev in da jim izda potrdila o zdravstvenem stanju (v tem potrdilu je izkazano tudi, da nima kakšne nalezljive bolezni, na kar so v Avstriji zelo pozorni). Po obravnavanem sporazumu lahko namreč posebna, stalna jugoslovanska-avstrijska komisija preverja in dokončno odloča, kateri delavci izpolnjujejo delovne in zdravstvene pogoje za ponujena oziroma razpoložljiva delovna mesta v Avstriji. Zato so predpisani zdravstveni pregledi in pravočasne zdravstvene ugotovitve tudi v interesu naših delavcev, da se pozneje, ko potujejo v Avstrijo ali ob nastopu dela izognejo nepotrebnim stroškom in drugim nevšečnostim (kot na primer zavrnitvam na meji).

Pravice delavcev iz sporazuma

S sklenitvijo delovne pogodbe si pridobi naš delavec vse pravice iz delovnega razmerja kot avstrijski delavec. Poleg pravic iz delovnega razmerja, ki jih zagotavlja 9. člen sporazuma, uživajo po tem členu naši delavci enake pravice in enako varstvo kot avstrijski delavci, tudi glede varnosti pri delu, zdravstvenega varstva, združevanja in organiziranja kulturno zabavnega življenja. Prav tako kot avstrijski delavci se lahko v sporih iz delovnega razmerja obračajo na pristojne avstrijske upravne organe in avstrijska sodišča. Naš delavec je po konvenciji o socialni varnosti med našo državo in republiko Avstrijo, ki je pričela veljati 1. januarja 1967. leta, obvezno zavarovan v avstrijskem socialnem zavarovanju ob enakih pogojih kakor avstrijski delavec. (Podrobneje smo o socialni konvenciji med Jugoslavijo in Avstrijo v tem priročniku že poročali.)

Potrebne listine za zaposlitev v Avstriji

Po določbah sporazuma in temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja si mora delavec, ki se želi zaposliti v Avstriji, izposlovati naslednje obvezne dokumente:

— **dovoljenje za delo** v Avstriji (Einzelzusicherung), ki mu ga (če si ga ni že sam priskrbel) izposluje pristojni komunalni zavod za zaposlovanje od avstrijskega urada za delo ali od zainteresiranega avstrijskega delodajalca;

— **zdravstveno potrdilo**, ki mu ga izda naša zdravstvena služba;

— **delovno pogodbo** (individualno) z avstrijskim delodajalcem, v kateri komunalni zavod za zaposlovanje predhodno preveri, če se delovni in plačilni pogoji skladajo s sklenjeno kolektivno pogodbo z delavčevega delovnega področja. Delovna pogodba se sestavi v treh izvodih v slovenskem in nemškem jeziku; po en izvod pogodbe prejmeta naš delavec in avstrijski delodajalec, tretji izvod pogodbe pa pridrži in hrani pristojni komunalni zavod za zaposlovanje;

— **dokaz o urejenem prenehanju delavčevega delovnega razmerja oziroma dela** v skladu s temeljnim zakonom o delovnih razmerjih in s splošnimi akti delovne organizacije, pri kateri je do tedaj delal;

— **veljavni potni list** z jugoslovanskim vizumom in avstrijskim delovnim (A) vizumom.

Postopek pred delavčevim odhodom na delo v Avstrijo

Delavec, ki se želi začasno zaposliti v Avstriji, mora poleg glavnih obveznosti in pravic, izhajajočih iz sporazuma, poznati tudi določbe o obveznostih, ki mu jih nalagajo naši jugoslovanski predpisi. Zato naj se vsak delavec, ki se je namenil oditi na delo v Avstrijo, zglaš pri komunalnem zavodu za zaposlovanje, ki je

po predpisih dolžan opravljati zadeve v zvezi z zaposlovanjem naših delavcev v tujini. Tu ga bodo informirali o vsem, kar mora storiti pred odhodom na delo v Avstrijo.

Kot je že bilo uvodoma poudarjeno, opravljajo komunalni zavodi za zaposlovanje poleg številnih splošnih zadev zaposlovanja tudi posredovanje zaposlitev naših delavcev v Avstriji.

Najvažnejša listina, brez katere se delavec ne more zaposliti v Avstriji, je **dovoljenje** za delo (Einzelzusicherung), ki ga izdaja avstrijski urad za delo. Komunalni zavodi za zaposlovanje skrbijo, da jim ta dovoljenja sproti pošiljajo iz Avstrije, da morejo interesiranim delavcem pravočasno zagotoviti to listino.

Posebno opozarjamo naše delavce, da je v Avstriji močno zaostrena prepoved zaposlitve brez dovoljenja za delo. Delavec se brez tega dovoljenja izpostavlja mnogim možnim neprijetnostim, kot na primer: prepoved bivanja v Avstriji, izgon iz Avstrije, izguba otroških dodatkov, čas zaposlitve se mu ne šteje v delovno razmerje itd.

Delavec, ki bi se nameraval zaposliti mimo zavodov za zaposlovanje, se tudi izpostavlja verjetnosti, da ne bo mogel najti dela v Avstriji. Med zvezno obrtno zbornico, konferenco kmetijskih zbornic v Avstriji in avstrijsko sindikalno zvezo je bil namreč tudi za to, 1968. leta, sklenjen dogovor o zaposlitvi tuje delovne sile v Avstriji oziroma »sporazum o kontingentu«, ki določa maksimalno število tujih delavcev, ki se morejo in smejo zaposliti v posameznih gospodarskih panogah v Avstriji. Iz tega razloga priporočamo, da se delavci, ki se žele zaposliti v Avstriji, prijavijo pri pristojnem komunalnem zavodu za zaposlovanje. Le-ta je o možnostih zaposlovanja v Avstriji sproti obveščen in more našega delavca seznaniti z zanesljivimi podatki o možnostih zaposlitve v posameznih strokah.

V zvezi z **zdravstvenim potrdilom** opozarjamo, da so avstrijske oblasti poostrele tudi nadzor nad obveznostjo zdravniškega pregleda oziroma nad veljavnostjo zdravstvenega potrdila, ki velja le 14 dni.

Stroške zdravniškega pregleda in izdaje potrdila plača pristojni komunalni zavod za zaposlovanje. Kolikor je plačal ali participiral k plačilu tega pregleda delavec, mu te stroške povrne komunalni zavod za zaposlovanje po delavčevi vrnitvi iz tujine oziroma Avstrije. Tak postopek velja tudi za potne stroške do delodajalca v Avstriji.

Ko komunalni zavod za zaposlovanje pazljivo preveri vse gornje in druge okoliščine, od katerih je odvisna sklenitev delovne pogodbe ter se prepriča o ustreznosti dela, delovnih pogojev, plačila, bivališča itd., predloži delavcu delovno pogodbo v podpis.

Ko je tako delavec sklenil (individualno) delovno pogodbo z avstrijskim delodajalcem, mu izda komunalni zavod za zaposlovanje **potrdilo o posredovanju pri zaposlitvi v Avstriji**.

V to potrdilo vpiše zavod podatek o začasnih zaposlitvi, ki je delavcu zagotovljena v Avstriji, in pogoje, ki jih je delavec s podpisano pogodbo sprejel. To potrdilo je hkrati listina, na podlagi katere vodi zavod evidenco o osebah, ki so začasno zaposlene v tujini.

Delavcu pa priporočamo, da skrbno hrani izvod te listine, ki jo je prejel od komunalnega zavoda za zaposlovanje, ker mu bo to potrdilo potrebno za izdajo ali ob eventualnem podaljšanju veljavnosti potnega lista in vizuma. Če bo delavec imel to potrdilo in ga hranil pri sebi, tedaj mu ne bo treba naprošati pristojnega komunalnega zavoda za to potrdilo, s čimer si bo prihranil čas in denar za občutno višje takse. (Delavec, kateremu posreduje zaposlitev v Avstriji komunalni zavod za zaposlovanje, plača takso za izdajo potnega lista 15 N din, za vizum pa 10 N din, sicer pa 150 N din za potni list in 50 N din za vizum. Torej bodo delavci, ki imajo potrdilo komunalnega zavoda za zaposlovanje o posredovanju zaposlitve, plačali nižje, zgoraj navedene takse tudi, če jih zateče obveznost podaljšanja veljavnosti potnega lista in vizuma na delu v Avstriji).

Šele ko si bo delavec priskrbel vse prej naovedene listine, bo imel vse dokumente, ki so mu potrebni za nabavo potnega lista z izhodnim vizumom in si bo mogel preskrbeti še obvezni delovni vizum za delo v Avstriji (A vizum).

K vlogi za izdajo delovnega vizuma za delo v Avstriji, ki jo je treba predložiti na avstrijski generalni konzulat v Ljubljani, mora delavec priložiti:

- veljavni potni list z jugoslovanskim vizumom,
- dovoljenje za delo in
- zdravstveno potrdilo.

Nastop dela v Avstriji

Delavca opozarjamo, da nastopi delo v Avstriji v vsakem primeru pri tistem delodajalcu, za katerega mu je bilo izdano dovoljenje za delo. S tem se bo izognil vsem nevšečnostim, ki ga lahko prizadenejo zaradi morebitne zaposlitve pri delodajalcu, ki z ozirom na že omenjeni »sporazum o kontingentu« ni več upravičen zaposliti novega delavca iz tujine.

Kolikor je posamezni delavec potoval na delo v Avstrijo na svoje stroške, tedaj mu te potne stroške povrne avstrijski delodajalec; vendar se delodajalec zaščiti pred pogosto se pojavljajočo fluktuacijo naših delavcev na zakonsko dopustni način tako, da mu te stroške povrne šele po treh mesecih dela.

Tudi v primeru, ko bi delavec pozneje nameraval menjati delo oziroma delodajalca, naj se predhodno posvetuje o tem z najbližjim sindikalnim organom ali predstavnikom sveta delavcev pri delodajalcu. Ti organi so: okrajni sindikalni sekretariat (Bezirks-gewerkschaftssekretariat) oziroma deželno vodstvo sindikata (Landesleitung der Gewerkschaft) oziroma obratni svet v podjetju (Betriebsrat).

Stanovanje in prehrana

Z ozirom na česte pojave in pritožbe tujih delavcev v Avstriji, da avstrijski delodajalci zanemarjajo skrb za primerna stanovanja, je avstrijsko zvezno ministrstvo za socialno upravo določilo, da mora delodajalec, ki zaprosi za izdajo dovoljenja o zaposlitvi tujega delavca, dokazati, da je zagotovil zanj stanovanje, ki ustreza krajevnim prilikam v kraju stanovanja. Najemina posamičnega stanovanja v Avstriji velja od 300 do 700 šilingov mesečno, za skupna stanovanja pa se plačuje največ 300 šilingov na mesec. V gradbeništvu imajo gradbeni delavci navadno zagotovljeno brezplačno stanovanje; tudi hrana je delavcem v gradbeništvu ponavadi zagotovljena v delavskih menzah in stane okoli 600 šilingov na mesec. Če delavcu ni zagotovljeno brezplačno stanovanje, dobi po 7 šilingov na teden oziroma po 30 šilingov na mesec kot pomoč za stanovajske stroške.

Z ozirom na gornji ukrep zveznega ministrstva za socialno upravo napram avstrijskim delodajalcem glede stanovanj, naj delavci ob prihodu na delo v Avstrijo uveljavljajo pravico do ustreznega stanovanja.

NAŠI DELAVCI IN IZSELJENCI V TUJINI TER CARINSKI PREDPISI

Naši naročniki in bralci nas pogosto prosijo za razna pojasnila v zvezi s carinskimi dajatvami; večina nejasnosti se pojavijo ob stalni vrnitvi v domovino. Zato smo naprosili našega carinskega strokovnjaka Alda Kovačiča, naj nam pojasni nekatera vprašanja, ki bodo zanimiva za večino naših izseljencev in delavcev, ki so začasno zaposleni v tujini. Carinski predpisi se pogosto spreminjajo oziroma se spreminjajo carinske dajatve glede na ceno določenega blaga, zato tudi podatki v pričujočem članku ne morejo biti nekaj dokončnega, čeprav bistvenih sprememb ni pričakovati.

Carinski predpisi so zelo obširni, zato bomo omenili le tiste, ki so pomembni za naše delavce in izseljence v tujini.

Carinski predpisi so velikega pomena za naše gospodarstvo, zato se velikokrat dopolnjujejo in menjajo.

Cene blaga na tujih trgih stalno nihajo, zato se menjajo tudi carinske in davčne osnove, z njimi pa tudi višina dajatev, ki jih je treba plačati za uvoženo blago.

Carinski predpisi predvidevajo različne olajšave in ugodnosti za naslednje tri kategorije:

1. za delavce, ki so se na lastno željo ali pa zaradi tega, ker v domovini niso dobili dela, začasno zaposlili v tujini. To so delavci, ki se zaposlijo v tujini s pomočjo ali z dovoljenjem zavoda za zaposlovanje. V tujino odhajajo s potnimi listi, pri upravi za notranje zadeve pa se začasno odjavijo. Tuje oblasti jim vpišejo v potne liste delovne vizume oziroma dovoljenje začasno bivanje in delo v določeni državi. V nadaljnjem besedilu bomo to kategorijo imenovali »delavci, ki so na začasnem delu v tujini«;

2. za delavce, ki so premeščeni v naša diplomatska ali konzularna predstavništva v tujini, v mednarodne organizacije ali pa za delavce, ki so premeščeni v obrat ali poslovno enoto jugoslovanske gospodarske organizacije v tujini ter za strokovnjake, ki so napoteni v drugo državo ali v organ OZN na podlagi spo-

razumov o znanstvenem in tehničnem sodelovanju. Delavci imajo odločbe o premestitvi na delo v tujino in odločbe o premestitvi iz tujine nazaj v domovino, strokovnjaki pa imajo pogodbe, soglasja in napolila. V nadaljnjem besedilu bomo vse omenjene imenovali »premeščeni delavci«, to pa le, če se nahajajo na delu v tujini najmanj eno leto;

3. za jugoslovanske državljane, ko se za stalno vrnejo v Jugoslavijo, če so stalno živeli v tujini najmanj 10 let. To so državljani, ki so se iz Jugoslavije izselili na podlagi odobritve pristojnih organov in ki so odjavili stalno bivališče v Jugoslaviji. V to kategorijo prištevamo tudi tuje državljane, če jim pristojni organ dovoli naselitev v Jugoslaviji. V nadaljnjem besedilu bomo vse omenjene imenovali »izseljenci - povratniki«.

Jugoslovani, ki spadajo v te tri kategorije, so oproščeni plačila carine in prometnega davka za osebno potniško prtljago, ki jo prinesejo s seboj ali pa jo dajo v prevoz prevozniku.

V osebno potniško prtljago spadajo predmeti, ki so potrebni potniku za osebno rabo, npr.: obleke, perilo, obutev, predmeti za osebno higieno, šport, razvedrilo, živila in drugo, vendar v količinah, ki so potniku potrebne glede na okoliščine, namen in trajanje potovanja, na letni čas in drugo.

Plačila carine in prometnega davka so oproščene tudi pošiljke, ki jih pošiljajo v domovino in to do vrednost 40 N din.

Delavci, ki se nahajajo na začasnem delu v tujini, uživajo le omejenj olajšavi, oziroma se po carinskih predpisih tretirajo kakor vsi drugi potniki.

Gospodinjske predmete, oziroma blago, ki ga prinašajo ali uvažajo, so dolžni prijaviti carinarnici in plačati carino po enotni 30-odstotni carinski stopnji in zvezni prometni davek po stopnji 12,5 odstotka, kar zneso skupaj 46,25 odstotka od vrednosti blaga. Izjema so le zdravila, za katera je treba plačati carino po 13-odstotni carinski stopnji, traktorji do 20 KM, za katere je treba plačati carino po 29-odstotni carinski stopnji, kmetijski stroji, aparati, naprave in orodje ter njihovi deli, za katere je treba plačati carino po carinskih stopnjah od 12 do 20 odstotkov, za osebne avtomobile in njihove dele, za katere je treba plačati carino po 50-odstotni carinski stopnji.

Poleg carine je treba plačati tudi zvezni prometni davek po stopnji 12,5 odstotka. Za osebne avtomobile pa veljajo naslednje stopnje zveznega prometnega davka in to:

do vrednosti 30.000 N din	12 odstotkov,
preko 30.000 do 50.000 N din	20 odstotkov,
preko 50.000 N din pa	30 odstotkov.

Poleg zveznega prometnega davka je treba za osebne avtomobile plačati tudi republiški in občinski prometni davek.

Carina je dajatev, ki jo je treba plačati za tuje uvoženo blago. S plačilom carine se blago nacionalizira — izenači se z blagom, ki je izdelano v Jugoslaviji. Da bi se lahko blago sprostil v notranjem prometu, je treba plačati še prometni davek.

Prav zaradi tega se za carinske osnove vzamejo cene določenega blaga, ki veljajo na tujih trgih, povečane za prevozne in druge stroške do jugoslovanske meje. Za večino blaga, ki ga uvažajo jugoslovanski in tuji državljani, je zvezna carinska uprava predpisala cene blaga oziroma določila carinske osnove. Carinske osnove se večkrat menjajo, trenutno veljajo tiste, ki so objavljene za motorna vozila v Uradnem listu SFRJ, št. 17/67, za drugo blago pa v Uradnem listu SFRJ, št. 23/67.

V primeru, da zvezna carinska uprava za določeno blago, ki se uvažata, ni določila carinske osnove, določi carinsko osnovo carinarnica, ki carini blago. To so zlasti razni stroji, aparati, naprave in orodja. V takem primeru se priporoča, da uvoznik prinese ali pošlje iz tujine kataloge, cenike ali prospekte, iz katerih so razvidne cene za blago, ki se uvažata. Računov, ki so izdani v tujini, carinarnice ne morejo upoštevati.

Osnova za zvezni prometni davek je večja od carinske osnove. Osnova za prometni davek se določi tako, da se vrednosti blaga, tj. carinski osnovi, prišteje še znesek carine.

Osebno motorno vozilo je dovoljeno uvoziti le, če ga je uvoznik plačal z devizami, ki jih ima naložene na lastnem deviznem računu ali devizni hranilni vlogi pri eni od naših bank. Potrdilo banke je dovoljenje za uvoz oziroma dovoljenje, da carinarnica lahko opravi carinjenje.

Za rabljeno blago ali motorno vozilo, vzamejo carinarnice za carinsko osnovo vrednost, ki velja za novo blago oziroma motorno vozilo. To pomeni, da se rabljenega blaga ne splača uvažati.

Na primer za 1 kg rabljene obleke, perila in obutev je treba plačati 27,75 N din za carino in zvezni prometni davek. Posebej

naj poudarimo, da se našim delavcem, ki so začasno zaposleni v tujini, ne splača uvažati iz tujine osebno blago. Za devize lahko kupijo tuje blago od naših podjetij, ki zastopajo tuje firme. Samo v Ljubljani je 260 konsignacijskih skladišč, ki imajo na zalogi okoli 7000 vrst tujega blaga. V Ljubljani so v konsignacijskih skladiščih na zalogi osebni avtomobili vseh znamk, razen ameriških, japonskih in Fiatovih.

Konsignacijska skladišča prodajajo tuje blago po tujih izvoznih cenah. V tem primeru vzamejo carinarnice za carinsko osnovo tujo fakturno vrednost, tj. izvozno ceno, ki je zmeraj nižja od carinske osnove, ki jo za enako blago določi zvezna carinska uprava. Razen tega carinarnice carinijo blago, ki je prodano iz konsignacijskih skladišč, po rednih carinskih stopnjah iz carinske tarife, ki so nižja od enotne 30-odstotne carinske stopnje, ki velja skoraj za vse blago, ki ga uvažajo državljani, razen za zdravila, kmetijske stroje in osebna motorna vozila.

Vse carinske in druge formalnosti opravi podjetje za zastopanje tujih firm oziroma konsignacijsko skladišče. Prednost je tudi ta, da so kupcem vedno na razpolago rezervni deli in strokovne servisne službe. Podjetja za zastopanje tujih firm, tj. lastniki konsignacijskih skladišč, se v glavnem vzdržujejo z devizno provizijo, ki jo daje za prodano blago tuji proizvajalec oziroma lastnik blaga. To pomeni, da devizni zaslužki ostanejo našim podjetjem in družbi za uvoz rezervnih delov in drugega blaga. Če blago kupujemo v tujini, pa ostane zaslužek tujemu trgovcu. Poleg omenjenega je veliko trgovin, ki prodajajo jugoslovansko blago za devize z 10-odstotnim popustom. V večini primerov je tak nakup najbolj ugoden za tiste, ki razpolagajo s tujimi valutami oziroma devizami.

Pri premestitvi naših delavcev iz tujine v domovino, če so se nahajali v tujini najmanj eno leto, so ti oproščeni plačila carine in prometnega davka za uvožene gospodinjske predmete, plačati pa morajo dajatev za uvoženo osebno motorno vozilo.

Izseljenci-povratniki in tuji državljani, ki se za stalno naselijo v Jugoslavijo, so oproščeni plačila carine in prometnega davka za uvožene gospodinjske predmete in najnujnejši gospodarski inventar, plačati pa morajo dajatev za uvoženo osebno motorno vozilo. Za uvoženo osebno motorno vozilo so oproščeni plačila dajatev le tisti izseljenci-povratniki, ki so se iz Jugoslavije izselili pred 6. aprilom 1941. leta.

Za oprostitev plačila carine je treba vložiti pri carinarnici prošnjo. Prošnji morajo priložiti:

premeščeni delavci — odločbe o premestitvi. Izseljenci-povratniki, ki so jugoslovanski državljani, morajo prošnji priložiti potrdilo, izdano od našega diplomatskega ali konzularnega predstavništva v tujini, da so v tujini živeli najmanj 10 let. Če uvažajo najnujnejši gospodarski inventar, morajo prošnji priložiti tudi potrdilo o tem, kaj je bil njihov poklic v tujini.

Tuji državljani pa morajo predložiti dovoljenje zveznega državnega sekretariata za notranje zadeve, da jim je dovoljena stalna naselitev v Jugoslaviji.

Prošnji morajo priložiti tudi druga potrdila, ki pa jih dobijo v Jugoslaviji. Opraviti je treba vrsto formalnosti, zato se je treba takoj po prihodu v Jugoslavijo informirati pri najbližji carinarnici.

Postopek z osebnimi motornimi vozili

Tuji državljani lahko prihajajo v Jugoslavijo z osebnimi motornimi vozili, ki so registrirani v tujini. Na meji jim ni treba izpolniti nobenih formalnosti. Pri vrnitvi iz Jugoslavije v tujino so dolžni, da vrnejo tudi osebna vozila in druge predmete, ki so jih začasno prinesli v Jugoslavijo.

Za naše delavce, ki so na začasnem delu v tujini, ali pa za delavce, ki so premeščeni na delo v tujino, je postopek drugačen. Tudi ti se lahko pripeljejo v Jugoslavijo na dopust ali obisk z osebnimi motornimi vozili, ki so redno registrirani v tujini, vendar največ za dva meseca v posameznem koledarskem letu. Pri prehodu meje, morajo na carinski izpostavi izpolniti »seznam stvari, ki jih potnik začasno prinaša v Jugoslavijo — obrazec št. 3«. V seznam je treba vpisati fotografski aparat, ročni radijski sprejemnik, gramofon, daljnogled in podobno ter osebno motorno vozilo. Za osebno motorno vozilo je treba vpisati znamko, tip, leto izdelave, številko šasije in karoserije, številko motorja, registrsko številko, številko tuje prometne knjižice, kdo, kdaj in kje jo je izdal. Carinska izpostava zadrži dvojniki seznama, v potne liste pa zapiše, da je začasno uvozil blago. Tako začasno uvoženo osebno motorno vozilo ali drugo blago je dovoljeno uporabljati samo za svoje

osebne potrebe. V roku dveh mesecev je treba vozilo ali drugo začasno uvozeno blago vrniti v tujino ali pa ga končno ocariniti. Pri odhodu iz Jugoslavije je treba oddati original seznama in zahtevati, da carinik razbremenil zadolžitev v potnem listu. Isto je treba zahtevati, če se blago končno ocarini.

Drugačen je postopek, če je vozilo v tujini začasno registrirano npr.: z »ZOLL« registracijo. V tem primeru carinska izpostava na obmejnem prehodu izda uvozno carinsko spremnico, s katero obmejna carinarnica napoti osebno motorno vozilo pod carinskim nadzorstvom določeni carinarnici, v določenem roku. Sprejemna carinarnica sprejme vozilo pod carinsko nadzorstvo. To pomeni, da se s tako registriranimi vozili ni mogoče voziti v Jugoslaviji.

Delavec, ki je začasno zaposlen v tujini oziroma delavec, ki je premeščen na delo v tujino, mora osebno motorno vozilo v 30 dneh ocariniti ali pa izvoziti iz Jugoslavije. V primeru, da državljani želi vozilo izvoziti, mora vložiti zahtevek, da carinarnica odobri izvoz osebnega motornega vozila po izvozni carinski spremnici. Carinarnica v izvozni carinski spremnici napiše, preko katere obmejne izpostave in v katerem roku mora državljani izvoziti osebno motorno vozilo, ki je v tujini registrirano začasno oziroma z »ZOLL« registracijo. Opozarjamo na roke predaje, ki so navedeni v uvozni ali izvozni carinski spremnici.

Tisti, ki osebno motorno vozilo ali drugo blago v določenem roku ne preda carinarnici ali pa izvozi v tujino, stori s tem carinski prekršek. Carinarnice vodijo upravno-kazenski postopek oziroma so pooblaščenice, da izrečejo denarne kazni. Denarne kazni so zelo različne od 5 N din do desetkratnih carinskih dajatev, s katerimi je blago obremenjeno. V posameznih primerih carinarnice izrečejo tudi varstveni ukrep, tj. odvzem blaga ali pa prevoznega sredstva, s katerim je bil storjen carinski prekršek.

Omenimo naj, da je za vsak kilogram blaga, ki je uskladiščeno v carinskem skladišču treba plačati 0,2 oziroma na razkladišču 0,1 N din za vsak dan skladiščenja. Za osebni avto, ki tehta 1000 kg je za en mesec treba plačati 600 oziroma 300 N din skladiščnine. Našim delavcem ne priporočamo, da prihajajo v Jugoslavijo na dopust ali obisk z motornimi vozili, ki so v tujini začasno registrirana. Bolj se jim izplača, da si v Jugoslaviji spodobijo avto.

Glede deviznih predpisov naj omenim le to, da naši delavci, ki so začasno zaposleni v tujini, lahko iznesejo iz Jugoslavije 50 N din, prinesejo pa iz tujine 100 N din, vendar le v enotah do 10 N din, in manjših. Tuje valute ali devize lahko prinesejo v neomejenih zneskih, iznesejo iz Jugoslavije pa le zneske, ki so jim nujno potrebni za potovanje. Za večje zneske morajo imeti potrdilo od naše banke, da so tujo valuto ali devize dvignili iz lastnega deviznega računa pri eni od naših bank.

Na kraju naj omenimo tudi to, da naši delavci, ki so začasno zaposleni v tujini, vzamejo v najem sobe ali celo stanovanja. Po določenem času se za stalno vrnejo v domovino. Jasno je, da se jim v tujini ne izplača prodati rabljenega pohištva in drugih gospodinjskih predmetov. V primeru, da se odločijo, da pohištvo ali gospodinjske aparate pripeljejo s seboj, morajo plačati 46,25 % od vrednosti novega pohištva oziroma gospodinjskih predmetov za carino in za zvezni prometni davek. Verjetno bi bilo bolje, da bi naši delavci začasno izvozili iz domovine pohištvo in druge gospodinjske predmete. Postopek je zelo enostaven. Pri carinarnici je treba izpolniti in vložiti le izvozno carinsko deklaracijo in ji priložiti seznam predmetov v dveh izvodih. Pri vrnitvi začasno izvoženih predmetov ni treba plačati nobenih dajatev. V tuji državi se je treba prej informirati ali dovolijo začasni uvoz pohištva in gospodinjskih predmetov ter pod kakšnimi pogoji.

Aldo Kovačič

Koliko znaša carina?

Prosim, da mi sporočite, koliko znaša carina za televizijski aparat in koliko za radioaparat, recimo z 10 transistorji. Nas je tu osem delavcev iz Slovenije pa nas to zanima.

F. Š. Egelsbach, Nemčija

Na Upravi carine so nam pojasnili, da so carinske tarife za televizorje različne glede na velikost ekrana.

Za ekran do 43 cm znaša carina	555 N din,
od 44 do 48 cm	601 N din,
od 49 do 53 cm	700 N din,
od 54 do 59 cm	740 N din,
od 60 do 65 cm	971 N din.

Za radioaparat z 10 transistorji pa se računa za vsak transistor 32,37 N din in bi znašala torej 323,70 N din.

Pozdravljamo vas in ostale rojake v vaši bližini.

Kako si preskrbim dokumente iz Jugoslavije?

V februarski številki Rodne grude je bilo v rubriki »Vprašanja — odgovori« objavljeno navodilo o postopku pri nabavi dokumentov iz Jugoslavije. Zaradi objektivnih okoliščin pa je prišel v revijo odgovor s pojasnilom, ki že nekaj časa ne velja več. Danes objavljamo popravek oziroma novo pojasnilo, ki smo ga prejeli z nekega našega konzulata; postopek pri nabavi dokumentov iz domovine je tu popolneje pojasnjen.

V zadnjih letih so naše oblasti že večkrat poenostavile postopek za preskrbovanje najrazličnejših dokumentov za potrebe naših ljudi v inozemstvu. Še pred leti so bila za to pristojna izključno diplomatsko-konzularna predstavništva v državi začasnega ali stalnega prebivališča našega državljana. Zaradi vse večjih potreb po takšnih dokumentih naši konzulati niso več zmogli sproti ustrezni zahtevam — zato so predstavniki pravosodnih oblasti in notranjih zadev v začetku leta 1966 odločili, da se vsem jugoslovanskim državljanom omogoči, da si potrebne dokumente nabavljajo direktno pri pristojnih občinskih organih. Občinski in drugi organi (matični uradi, sodišča itd.) so dolžni izdati direktno in v roku, ki je predpisan z zakonom, našim državljanom vse dokumente (izpiske iz matičnih knjig, samske liste, potrdila o stalnem prebivališču, o socialnem stanju itd.), ki jih le-ti zahtevajo iz inozemstva pisмено, tj. osebno, preko svojih sorodnikov ali znancev, ali kakor koli drugače. Pri tem velja opozoriti naše bralce in državljanke, da so za izdajanje dokumentov potrebni točni podatki o osebi, ki jih zahteva, oziroma jih bo potrebovala, prav tako pa tudi namen, kateremu bodo dokumenti služili (ker se glede na to plača različna taksa). Pomembno je tudi plačilo ustreznih taks: če namreč stranka ne pošlje denarja, ali če ne plača takse tisti, ki v njenem imenu zaprosi za dokument, mora urad, ki potrdilo izdaja, le-to poslati po uradni poti, tj. preko republiškega sekretariata za pravosodje Državnemu sekretariatu za zunanje zadeve — ta pa šele pristojnemu konzulatu ali ambasadi, kjer se v tem primeru plačajo takse. Pot navajamo zato, da bi naši bralci razumeli, da to nujno traja dosti delj časa, kot pa t. i. direktni način. Opisane uradne poti se skoraj ne moremo izogniti tedaj, kadar je dokument potrebno overoviti ali legalizirati. Ker pa danes že večina držav ne zahteva legalizacije za navadne civilne svrhe (poroka v tujini, otroški dodatek, dovoljenje za delo ipd.), je treba tudi to jasno povedati takrat, ko se dokument zahteva.

Naši konzulati in ambasade so dobili leta 1966 o tem postopku že podrobna navodila in usmerjajo vse stranke na direktno pot. Pač pa so konzulati dolžni, da dajejo našim državljanom vsa potrebna navodila; — sestavljen je tudi formular, s katerim stranka pisмено direktno zahteva dokumente od organa iz Jugoslavije.

Tokrat moramo popraviti tudi naslov našega Generalnega konzulata v Marseilleu — pravilno se glasi: Marseille (8e), 307, rue Paradis (IIIe étage), telefon 77-51-50.